

BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN DAN PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI



BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN DAN PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI

Perkara Utama

Apa yang diaudit?

- Perenggan 5 (1)(c) Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Majlis Agama Islam (MAI) dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).

Mengapa ia penting untuk diaudit?

- Pengauditan Penyata Kewangan Agensi Negeri dilaksanakan untuk mengesah dan memastikan penyata kewangan bebas daripada kesalahan dan ketinggalan yang material serta memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama berpanduan akta dan piawaian yang diluluskan.
- Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan berdasarkan International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) dan Garis Panduan Pengauditan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri.

Apa yang ditemui Audit?

- Setakat 31 Ogos 2022, kesemua enam BBN dan satu PBT serta satu MAI telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 untuk diaudit. Daripada lapan agensi negeri yang telah mengemukakan penyata kewangan, tujuh agensi mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan iaitu sebelum atau pada 30 Jun 2022. Manakala satu Agensi mengemukakan penyata kewangan selepas tempoh ditetapkan.
- Agensi telah memohon pelanjutan tempoh untuk mengemukakan penyata kewangan sehingga 29 Julai 2022 dan telah diluluskan oleh Pegawai Kewangan Negeri Perlis.
- Setakat 31 Ogos 2022, hanya enam penyata kewangan agensi negeri telah disemak dan disahkan. Sebanyak tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Tanpa Teguran dan tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Berteguran. Manakala baki satu BBN dan satu MAI sedang dalam proses pengauditan dan belum disahkan.

Apa Yang Disyorkan Audit

- Kerjasama semua peringkat di agensi negeri termasuk pemantauan yang efektif di peringkat Perbendaharaan Negeri akan memastikan penyediaan penyata kewangan memenuhi piawaian perakaunan. Sehubungan itu, pihak Audit mengesyorkan perkara seperti berikut:
 - agensi negeri perlu mengemukakan penyata kewangan yang lengkap dan *auditabile* mengikut tempoh ditetapkan. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh pengurus dan seorang ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan), pengakuan oleh pegawai utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan; dan
 - agensi negeri perlu memastikan penyediaan penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang berkuat kuasa.

BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN DAN PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI

FAKTA UTAMA

Bilangan Agenzi Negeri		Pengesahan Akaun	
6	Badan Berkanun Negeri	3	Pendapat Tanpa Teguran
1	Pihak Berkuasa Tempatan	3	Pendapat Berteguran
1	Majlis Agama Islam	2	Belum Disahkan

1. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara mempunyai kuasa untuk mengaudit penyata kewangan agensi negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Agama Islam (MAI). Objektif pengauditan adalah untuk memberikan pendapat terhadap penyata kewangan agensi negeri sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2. PENG AUDITAN PENYATA KEWANGAN

2.1 Pada tahun 2022, Jabatan Audit Negara dikehendaki mengaudit penyata kewangan bagi enam BBN, satu PBT dan satu MAI. BBN ditubuhkan mengikut Akta Tubuh Badan Berkanun Negeri manakala PBT ditubuhkan di bawah Akta Kerajaan Tempatan 1976 (Akta 171). MAI pula ditubuhkan di bawah Enakmen Pentadbiran Agama Islam 2006.

2.2 Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan bagi lima BBN dan MAI manakala baki dua penyata kewangan dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta (FAS) yang dilantik. Pelantikan FAS adalah selaras dengan peruntukan di bawah Subseksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau.

3. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

3.1 Setakat 31 Ogos 2022, kesemua enam BBN, satu PBT serta satu MAI telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 untuk diaudit. Daripada lapan agensi negeri yang telah mengemukakan penyata kewangan, tujuh agensi mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan, iaitu sebelum atau pada 30 Jun 2022. Hanya satu agensi mengemukakan penyata kewangan selepas tempoh ditetapkan dan telah memohon pelanjutan tempoh untuk mengemukakan penyata kewangan sehingga 29 Julai 2022 dan telah diluluskan oleh Pegawai Kewangan Negeri Perlis. Kedudukan penyerahan penyata kewangan tahun 2021 adalah seperti dalam **Jadual 1.**

**JADUAL 1
KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN TAHUN 2021**

BIL.	AGENSI	TARIKH PENYERAHAN
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Lembaga Pemegang Amanah Kumpulan Wang Biasiswa Negeri Perlis	28.04.2022
2.	Kumpulan Wang Hadiah Pelajaran Rakyat (Bukan Melayu) Negeri Perlis	28.04.2022
3.	Majlis Sukan Negeri Perlis	29.04.2022
4.	Yayasan Islam Perlis	28.04.2022
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis	11.05.2022
6.	Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri Perlis	01.08.2022
MAJLIS AGAMA ISLAM		
1.	Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Perlis	19.05.2022
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Perbandaran Kangar	06.05.2022

Sumber: Jabatan Audit Negara

3.2. Ketua Audit Negara telah mengeluarkan arahan melalui surat bertarikh 11 Julai 2018 yang menetapkan supaya semua penyata kewangan yang dikemukakan oleh agensi mulai tahun 2019 mestilah lengkap dan *auditable*. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh Pengurus dan seorang Ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan), pengakuan oleh Pegawai Utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan. Kegagalan Agensi untuk mengemukakan penyata kewangan yang lengkap dan *auditable* akan menyebabkan Laporan Ketua Audit Negara tidak dapat dikeluarkan terhadap penyata kewangan berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

4. PEMAKAIAN PIAWAIAN PERAKAUNAN

4.1. Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia atau Malaysian Accounting Standards Board (MASB) merupakan badan yang bertanggungjawab menerbitkan piawaian perakaunan untuk diguna pakai oleh syarikat bermotifkan keuntungan dan Badan Berkanun Persekutuan seperti yang digariskan di bawah Pekeliling Perbendaharaan Malaysia PA 3.1. Setakat 1 Januari 2017, piawaian perakaunan yang diluluskan oleh MASB untuk diterima pakai di Malaysia adalah Financial Reporting Standards (FRS)/Malaysian Financial Reporting Standards (MFRS) dan Malaysian Private Entity Reporting Standards (MPERS).

4.2. Jabatan Akauntan Negara Malaysia (JANM) pula telah mengeluarkan Malaysian Public Sector Accounting Standards (MPSAS) melalui proses tadbir urus seperti yang dinyatakan dalam Ministerial Function Acts 1969 di mana salah satu fungsi JANM adalah menentukan polisi, sistem dan kawalan perakaunan awam selaras dengan Akta Tatacara Kewangan 1957. Status pemakaian piawaian perakaunan oleh agensi negeri bagi tahun kewangan 2021 adalah seperti dalam **Jadual 2**.

JADUAL 2
STATUS PEMAKAIAN PIAWAIAN PERAKAUNAN
OLEH AGENSI BAGI TAHUN KEWANGAN 2021

BIL.	PIAWAIAN PERAKAUNAN	BIL. AGENSI
1.	Malaysian Private Entities Reporting Standards (MPERS)	1
2.	Malaysian Public Sector Accounting Standards (MPSAS)	7
JUMLAH		8

Sumber: Penyata Kewangan Agensi

5. SIJIL KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN

Sijil Ketua Audit Negara mengenai penyata kewangan telah disediakan berdasarkan keperluan International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI). ISSAI menetapkan sebanyak dua jenis Pendapat Audit, iaitu Pendapat Tanpa Teguran dan Pendapat Diubahsuai.

5.1. Pendapat Tanpa Teguran

Pendapat Tanpa Teguran menunjukkan Juruaudit berupaya memberikan pendapat yang benar dan saksama terhadap penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang diluluskan. Ini termasuklah Juruaudit mempertimbangkan perkara seperti berikut:

5.1.1. Perenggan Penegasan Perkara [Emphasis of Matter (EOM)]

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Sijil Audit yang merujuk kepada perkara yang sesuai dikemukakan atau dinyatakan dalam penyata kewangan, di atas pertimbangan juruaudit mentafsirkan ianya amat penting dan asas kepada pemahaman pengguna penyata kewangan.

5.1.2. Perenggan Hal-Hal Lain [Other Matter (OM)]

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Sijil Audit yang merujuk kepada perkara selain daripada yang dikemukakan atau dinyatakan di dalam penyata kewangan pada pertimbangan juruaudit, berkaitan dengan pemahaman pengguna mengenai audit, tanggungjawab juruaudit atau Sijil Audit.

5.1.3. Perenggan Perkara Utama Audit [Key Audit Matters (KAM)]

Perenggan Perkara Utama Audit (KAM) merupakan perenggan yang meliputi isu material yang diaudit dan telah dimaklumkan kepada pihak yang bertanggungjawab terhadap tadbir urus. KAM menunjukkan ketelusan dalam pengauditan yang telah dijalankan melalui Sijil Audit.

5.2. Pendapat Diubahsuai

Pendapat Diubahsuai (Modified Opinion) menunjukkan penyata kewangan tidak menunjukkan keadaan yang benar dan saksama, terdapat salah nyata ketara (material misstatement) atau Juruaudit menghadapikekangan sehingga tidak boleh memberikan pendapatnya. Apabila keadaan ini didapati semasa pengauditan, Juruaudit perlu membuat pertimbangan sama ada ianya material atau/dan pervasif terhadap penyata kewangan dan keperluan melaporkan Pendapat Diubahsuai (Modified Opinion) dalam Sijil Ketua Audit Negara. Perkara material atau/dan pervasif adalah asas terhadap Sijil Berteguran, Bertentangan (Adverse) dan Penafian Pendapat (Disclaimer).

5.2.1. Pendapat Berteguran

Pendapat yang dinyatakan oleh juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat, adalah material tetapi tidak menyeluruh kepada penyata kewangan. Pendapat ini dikeluarkan setelah mendapat bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian atau tiada bukti audit yang mencukupi untuk dijadikan asas pendapat. Juruaudit membuat kesimpulan bahawa kemungkinan kesan daripada salah nyata ke atas penyata kewangan tidak dapat dikenal pasti, berkemungkinan boleh menjadi material tetapi tidak pervasif.

5.2.2. Pendapat Bertentangan

Pendapat yang dinyatakan oleh juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat, adalah material dan pervasif kepada penyata kewangan setelah mendapat bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian.

5.2.3. Penafian Pendapat

Pendapat ini dinyatakan oleh juruaudit apabila kesan yang mungkin timbul daripada kekangan skop adalah material dan pervasif di mana bukti audit tidak mencukupi untuk memberi pendapat terhadap penyata kewangan. Juruaudit tidak dapat memberi pendapat sama ada penyata kewangan menunjukkan gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan. Selain itu, pendapat penafian turut diberi dalam situasi di mana walaupun juruaudit telah memperoleh bukti audit yang mencukupi mengenai setiap ketidaktentuan, tetapi tidak dapat memberi pendapat terhadap penyata kewangan disebabkan oleh potensi ketidaktentuan berinteraksi dan berkemungkinan kesan kumulatif ke atas penyata kewangan.

5.3. Setakat 31 Ogos 2022, hanya enam penyata kewangan agensi negeri telah disemak dan disahkan. Sebanyak tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Tanpa Teguran iaitu Lembaga Pemegang Amanah Kumpulan Wang Biasiswa Negeri Perlis, Kumpulan Wang Hadiah Pelajaran Rakyat (Bukan Melayu) Negeri Perlis dan Majlis Sukan Negeri Perlis. Manakala tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Berteguran iaitu Yayasan Islam Perlis, Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis dan Majlis Perbandaran Kangar. Bagaimanapun, satu penyata kewangan BBN dan satu MAI bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 sedang dalam proses pengauditan dan belum disahkan. Bilangan penyata kewangan mengikut jenis Pendapat Audit bagi tahun 2017 hingga 2021 adalah seperti dalam **Jadual 3**.

JADUAL 3
JENIS PENDAPAT AUDIT YANG DIBERIKAN
BAGI PENYATA KEWANGAN AGENSI BAGI TEMPOH TAHUN 2017 SEHINGGA 2021

BIL.	JENIS PENDAPAT AUDIT	TAHUN KEWANGAN				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Pendapat Tanpa Teguran	6	4	6	7	3
2.	Pendapat Tanpa Teguran dengan <i>Emphasis of Matter</i>	0	0	0	-	-
3.	Pendapat Berteguran	2	4	2	1	3
4.	Pendapat Bertentangan	0	0	0	-	-
5.	Penafian Pendapat	0	0	0	-	-
JUMLAH		8	8	8	8	6

Sumber: Penyata Kewangan Agensi Tahun 2017 – 2021

Nota: (*) - Tahun kewangan 2021 – penyata kewangan yang telah disahkan sehingga 31 Ogos 2022

5.4. Sebanyak enam penyata kewangan agensi negeri bagi tahun berakhir **31 Disember 2020** tidak dilaporkan dalam Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Agensi Negeri serta Pengauditan Pematuhan Jabatan Negeri Perlis Tahun 2020 yang dibentangkan di Dewan Rakyat (1 Disember 2021) Dewan Undangan Negeri (DUN) (30 Mac 2022). Perkara ini disebabkan pelaporan dibuat setakat 31 Ogos 2021 dan pada ketika itu, penyata kewangan tersebut masih belum selesai diaudit/disijilkan. Status Sijil Ketua Audit Negara bagi enam penyata kewangan agensi tersebut ialah lima telah dikeluarkan Pendapat Tanpa Teguran dan satu telah diberikan Pendapat Berteguran. Penyata kewangan agensi yang diberikan Pendapat Berteguran bagi tahun kewangan 2020 adalah seperti dalam **Jadual 4**.

JADUAL 4
PENYATA KEWANGAN AGENSI YANG DIBERIKAN
PENDAPAT BERTEGURAN BAGI TAHUN KEWANGAN 2020

BIL.	AGENSI	RINGKASAN ASAS KEPADA PENDAPAT BERTEGURAN
1.	Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri Perlis (PKENPs)	<ul style="list-style-type: none"> i. Merujuk Nota 8 kepada Penyata Kewangan, baki Akaun Belum Terima Bagi Urusniaga Pertukaran Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri Perlis (PKENPs) pada 31 Disember 2020 adalah berjumlah RM19.82 juta (2019: RM13.16 juta). Termasuk dalam amaun tersebut adalah baki Penghutang Perdagangan sejumlah RM19.20 juta. Jumlah penghutang di Jadual Pengumuran Penghutang Perdagangan PKENPs adalah sebanyak RM15.09 juta. Terdapat perbezaan sejumlah RM4.11 juta atau 21% di antara senarai Penghutang Perdagangan dan Jadual Pengumuran yang tidak dibuat penyesuaian. ii. Merujuk Nota 14 kepada Penyata Kewangan, baki Pembangunan Hartanah pada 31 Disember 2020 adalah berjumlah RM7.62 juta. (2019 : RM16.74 juta). Termasuk dalam amaun tersebut adalah Projek IKS Padang Besar bernilai RM3.47 juta yang sepatutnya dikelaskan sebagai Inventori dan Projek Pusat Transformasi Bandar (UTC) bernilai RM1.03 juta yang sepatutnya dikelaskan sebagai Pelaburan Hartanah. Pelarasan tidak dibuat untuk kedua-dua projek yang telah disempurnakan dan mendapat Perakuan Siap dan Pematuhan (CCC) pada tahun 2018 dan 2019. Perkara ini menyebabkan baki Inventori dan Pelaburan Hartanah telah terkurang dinyatakan masing-masing sejumlah RM3.47 juta dan RM1.03 juta serta baki Pembangunan Hartanah terlebih nyata sejumlah RM4.50 juta. iii. Merujuk Nota 20 kepada Penyata Kewangan, baki Pelaburan Hartanah pada 31 Disember 2020 adalah berjumlah RM159.50 juta (2019 : RM158.86 juta). <ul style="list-style-type: none"> • Termasuk dalam amaun tersebut adalah nilai saksama harta tanah Projek UTC berjumlah RM32 juta seperti mana yang dinyatakan dalam Laporan Penilaian Profesional bertarikh 31 Disember 2020. Penilaian harta tanah ini adalah ke atas Kompleks UTC selepas ubah suai yang telah dibangunkan di atas 40 Plot Tanah iaitu PT3284 hingga PT3323. Pihak Audit tidak dapat mengesahkan sama ada nilai baki 19 Plot Tanah di atas pembangunan Projek UTC ini telah diambil kira sepenuhnya dalam akaun Pelaburan Hartanah. • Termasuk dalam amaun Pelaburan Hartanah tersebut juga adalah nilai saksama harta tanah Projek Pekan Melayu Mukim Sena berjumlah RM12.43 juta seperti mana yang dinyatakan dalam Laporan Penilaian Profesional bertarikh 31 Disember 2020. Penilaian harta tanah berkaitan adalah merujuk kepada pembangunan 21 unit rumah kedai 2 dan 3 tingkat sebelum diubah suai sebagai Projek UTC. Senarai Plot Tanah bagi Projek Pekan Melayu Mukim Sena juga adalah berbeza dengan Plot Tanah yang dinyatakan dalam Laporan Penilaian Profesional. Pihak Audit tidak dapat mengesahkan nilai saksama sebenar Projek Pekan Melayu Mukim Sena yang sepatutnya diiktiraf sebagai Pelaburan Hartanah.

Sumber: Jabatan Audit Negara

6. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen Penubuhan Badan Berkanun Negeri telah menetapkan bahawa penyata kewangan agensi yang telah diaudit berserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di DUN. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu salinan penyata kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di DUN. Sebanyak tujuh penyata kewangan tahun 2020 yang telah disahkan oleh Ketua Audit Negara telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Perlis manakala penyata kewangan Majlis Sukan Negeri Perlis tidak dibentangkan di DUN kerana tidak dikehendaki oleh Akta Tubuh. Setakat 31 Ogos 2022, penyata kewangan tahun 2020 yang telah dibentangkan di DUN adalah seperti dalam **Jadual 5**.

**JADUAL 5
PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN TAHUN 2020
DI DEWAN UNDANGAN NEGERI SETAKAT 31 OGOS 2022**

BIL.	AGENSI NEGERI	TARIKH PEMBENTANGAN	
		DEWAN UNDANGAN NEGERI	
PENYATA KEWANGAN 2020			
BADAN BERKANUN NEGERI			
1.	Lembaga Pemegang Amanah Kumpulan Wang Biasiswa Negeri Perlis	07.12.2021	
2.	Kumpulan Wang Hadiah Pelajaran Rakyat (Bukan Melayu) Negeri Perlis	07.12.2021	
3.	Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri Perlis	07.12.2021	
4.	Yayasan Islam Perlis	07.12.2021	
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis	07.12.2021	
MAJLIS AGAMA ISLAM			
6.	Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Perlis	07.12.2021	
PIHAK BERKUASA TEMPATAN			
7.	Majlis Perbandaran Kangar	07.12.2021	

Sumber: Kertas Perintah Mesyuarat Majlis Dewan Undangan Negeri Perlis yang Ke-14

7. RUMUSAN AUDIT

Setakat 31 Ogos 2022, hanya enam penyata kewangan agensi negeri telah disemak dan disahkan. Sebanyak tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Tanpa Teguran dan tiga penyata kewangan telah disahkan dengan Pendapat Berteguran. Manakala baki satu BBN dan satu MAI sedang dalam proses pagaudit dan belum disahkan.

8. SYOR AUDIT

Kerjasama semua peringkat di agensi negeri termasuk pemantauan yang efektif di peringkat Perbendaharaan Negeri akan memastikan penyediaan penyata kewangan memenuhi piawaian perakaunan. Sehubungan itu, pihak Audit mengesyorkan perkara seperti berikut:

- 8.1. agensi negeri perlu mengemukakan penyata kewangan yang lengkap dan *auditable* mengikut tempoh ditetapkan. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh pengurus dan seorang ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan), pengakuan oleh pegawai utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan; dan
- 8.2. agensi negeri perlu memastikan penyediaan penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang berkuat kuasa.